

L'INFERN A COSTA D'IVORI

Són les 8 del vespre a Manresa, les 6 a Abidjan, del dimarts 5 d'abril del 2011. Acabo de parlar per mòbil amb en Yaó, un vell i bon amic ivorienc :

“Estic estirat sota el llit per evitar les bombes i les bales que poden entrar per les finestres. El cor em bateja esbojarrat. Tinc por, tenim molta por.”

En Yaó és baoulé, de Bouaké, la segona ciutat més gran de Costa d'Ivori, al centre del país i, des de l'any 2003 en mans dels rebels que, capitanejats des de l'ombra per l'antic primer ministre Alassane Ouattara, varen entrar armats fins a les dents des de Burkina Faso envaint Costa d'Ivori i apoderant-se de la meitat nord del país, finançats i protegits per França, l'antiga metròpoli i principal beneficiària dels molts recursos naturals de Costa d'Ivori.

Amb en Yaó ens coneixem des de fa més de 25 anys, dels molts viatges que jo he fet a Costa d'Ivori i d'alguns que ell ha fet a Manresa :

“Els carrers estan deserts, només hi ha cadàvers i gent armada. Les tropes de Ouattara han alliberat tots els presos, els han donat armes i estan matant, robant i violant per molts barris de la ciutat.”

En Yaó viu a Bouaké, però de tant en tant va a la capital, Abidjan, per visitar els seus fills i filles, que s'han instal·lat allà. En la seva darrera visita s'ha trobat atrapat a l'infern.

“Fa una setmana que no sortim de casa, avui han tallat l'aigua potable i la llum, escassegen els aliments. Per què ens ho fan això ?”

Em sento molt impotent escoltant-lo i li demano què podem fer des d'aquí.

“Pregar i, pel que m'expliques que diuen els vostres mitjans de comunicació, explicar la veritat.”

En el conflicte de Costa d'Ivori es fa cruelment palès allò de què una mentida repetida mil vegades es converteix en una veritat universal i no discutible. En aquest cas, aquesta veritat indiscutible és que hi ha hagut unes eleccions, un les ha guanyat i l'altre les ha perdut, i punt. I amb això, Alassane Ouattara, França, Estats Units i l'ONU justifiquen totes les bestieses que estan cometent.

M'agradaria exposar unes quantes veritats contrastables que ens ajudin a entendre i a reflexionar.

Àfrica es el continent amb més pobresa del món i amb més recursos naturals del món. La pobresa hi és sobretot perquè els recursos són explotats per interessos occidentals que es cuiden prou de mantenir al poder presidents corruptes que els beneficiïn.

A molts països de l'Àfrica occidental, França hi ha tingut sempre un control estricte de les seves riqueses. Costa d'Ivori és la “perla” de la zona : produeix

gairebé la meitat del cacau del món i una molt bona part del cafè. Mines d'or i diamants, cotó, fruita, cauxú, etc.

L'any 2000, després d'un seguit de cops d'estat que Ouattara va promoure des de l'ombra, Laurent Gbagbo guanya les primeres eleccions lliures i netes que se celebren al país. Els resultats són reconeguts per tothom dins el país (fins hi tot per l'oposició !) i fora del país (França, EEUU, ONU, etc.). Recordo que en el viatge que vaig fer-hi l'octubre del 2001, la sensació de la gent era de molta esperança. Malgrat no haver votat els socialistes (Gbagbo), acceptaven que de manera clara havia guanyat sense trucs ni trampes i, per tant, el país entrava per fi en la dinàmica de la democràcia multipartidista i (creien) la llibertat

Gbagbo, ja com a president, enceta un seguit de debats interns entre partits polítics, sindicats, confessions religioses, autoritats tradicionals, ONGs, etc., a fi d'ajuntar esforços per acabar amb les picabaralles internes que des de la mort del dictador i, sobretot, des del cop d'estat del 99 havien creat tensions socials gens bones per al desenvolupament del país. És el Fòrum per a la Reconciliació. Les crispacions varen començar a destensar-se, les diferents religions feien celebracions ecumèniques, els diferents caps i reis tradicionals es trobaven, parlaven i es posaven d'acord. No era una bassa d'oli, però en l'ambient es respirava l'interès per la pau i la reconciliació.

En Ouattara tem que la cohesió social entorn al president l'allunyi de la possibilitat de guanyar les properes eleccions en el cas que es facin honestament.

França i Estats Units estan a l'aguait, de moment encara controlen els punts claus de l'economia del país.

El govern de Gbagbo comença governar : inicia contactes amb molts països (Xina, Rússia, Japó, Canadà, etc.) a fi d'establir els millors tractes comercials pels seus productes i així reflotar l'economia i desenvolupar el país.

França, sota la pressió d'empreses com Bolloré i Buhigues, veu perillar la seva hegemonia al país i, en conseqüència, a la zona. Calia estirar les regnes d'en Gbagbo.

El 19 de setembre del 2002, mentre el president Gbagbo és a Itàlia participant en un fòrum sobre pau i diàleg convidat per la comunitat de St. Egidí, un grup de persones fortament armades entren per la frontera nord amb Burkina Faso i a sang i fetge avancen fins gairebé Abidjan (la capital, al sud). Ningú sabia qui eren, què volien, qui els havia armat. *"Volem derrocar el dictador Gbagbo !"*, deien; era el seu únic discurs.

Gbagbo torna ràpidament al país i l'exèrcit de Costa d'Ivori repel·leix l'agressió fent-los retrocedir fins a Bouaké. Ajudats per les forces franceses que hi havia al país amb l'excusa de fer de forces d'interposició, els rebels controlen la meitat nord del país. El president Chirac crida a la negociació amb els rebels. *"Si volen controlar el país que es presentin a les eleccions i les guanyin, no funciona així la democràcia ?"*, va respondre en Gbagbo.

Però l'exèrcit regular de Costa d'Ivori estava format per militars panxuts i mal entrenats, ja que els acords signats (i vigents !) amb França deien que davant de qualsevol agressió estrangera, les forces franceses actuarien per alliberar el país. Però malgrat que els rebels van venir d'un país estranger, les forces franceses no varen (en aquest cas no !) actuar, al·legant que era un conflicte intern. Encara més, sota l'excusa de protegir els ciutadans francesos de Bouaké, es van interposar entre els rebels i l'exèrcit just quan aquest últim estava a punt d'alliberar Bouaké, fent possible un replegament i una realimentació dels rebels que els va permetre fer-se forts en aquesta ciutat i així mantenir el control de la meitat nord del país.

A continuació, les forces franceses i després els cascos blaus varen crear una "zona tampó" entre les dues parts del país, legitimant així el cop d'estat i posant al mateix nivell en la negociació el govern elegit democràticament i els que havien muntat un cop d'estat il·legítim i il·legal. Aquest fet va crear una profunda frustració en la gran majoria de la població ivorienca, i va despertar i potenciar els fantasmes i la polèmica sobre "l'ivoirité" que amb el fòrum de la reconciliació s'havia començat a enterrar.

Va començar un període d'estira-i-arronsa, negociacions, crispacions, caiguda econòmica en picat, desestabilització, tancament de les inversions estrangeres, etc., que va portar a una mena de govern de coalició en què el president era Laurent Gbagbo, i el seu primer ministre Soro Guillaume el cap de la rebel·lió.

Darrere de tot aquest cúmulo de despropòsits hi havia, de manera clara però no expressada (l'expressió l'hem pogut constatar des de la setmana passada amb els esdeveniments desgraciats d'Abidjan), la mà de França, EEUU i la presència constant de Ouattara, tot plegat amb la complicitat de les Nacions Unides i la "infal·libilitat" de l'anomenada comunitat internacional.

Tot aquest període ha implicat un acorralament i un desprestigi internacional del govern de Gbagbo, que de manera orquestrada es presenta com un dictador que s'aferra al poder, un corrupte dèspota assassí, etc., oblidant que va ser elegit democràticament.

Finalment, el novembre passat va haver-hi la segona volta de les eleccions entre Ouattara i Gbagbo. La Comissió Electoral Independent, fruit dels acords de pau signats entre govern legítim i rebels, havia de fer el recompte de vots i elaborar un informe de les irregularitats ocorregudes durant la jornada electoral, en un període màxim de tres dies, i havia de trametre els resultats i els informes al Tribunal Constitucional de Costa d'Ivori, òrgan a qui segons la Constitució d'aquest país, en teoria independent i sobirà, li correspon establir el guanyador de les eleccions tenint en compte els resultats de les urnes i les irregularitats ocorregudes.

El vespre del tercer dia, el portaveu de la Comissió Electoral Independent convoca una roda de premsa al marge de molts dels seus propis membres i, saltant-se el Tribunal Constitucional, anuncia com a guanyador Alassane Ouattara per un marge estretíssim.

Ràpidament, Sarkozy i Obama es truquen per posar-se d'acord i, en qüestió de molt poques hores, la "comunitat internacional" reconeix Ouattara com a "únic i indiscutible" nou president del país. Gbagbo es remet al que la Constitució diu : espera que el Tribunal Constitucional doni els resultats i, tenint en compte les irregularitats (urnes plenes abans d'iniciar la votació, rebels que sols i amb una mobblette s'emportaven les urnes cap a vés a saber on, taules on hi havia més vots que votants censats, etc.) va proclamar vencedor Laurent Gbagbo.

Emparant-se en la frase repetida milers de vegades als mitjans de comunicació de tot el món, abans o després del nom "Ouattara" : "president electe segons la comunitat internacional", que de tan repetida s'ha convertit en una veritat absoluta, les Nacions Unides i França han muntat, per acció directa o per omissió o complicitat, unes massacres i un terror que mai s'havien vist a Abidjan ni a Costa d'Ivori des de les èpoques de la colonització.

Ara han engegat, ja no pararan, però l'estesa de sang i terror que deixaran darrere seu no té ni nom ni justificació. No s'acabarà amb la rendició o la mort de Gbagbo (que segurament quan llegiu aquestes ratlles ja haurà ocorregut), perquè el poble no és estúpid com es pensen. La gent sap què hi ha darrere tota aquesta mascarada, i Ouattara, si governa, es veurà obligat a reprimir l'oposició, negar llibertats, tancar boques, reprimir subversions i, segur, tallar molts caps. Només podrà governar amb un règim absolutament dictatorial i repressor, i si no fem un cop d'ull a l'altra banda de l'Àfrica : mirem Rwanda i el seu govern.

"No sé si en sortiré viu", m'ha continuat dient en Yaó, "però el que és clar és que ja no vull continuar vivint aquí, fa massa anys que lluitem per viure millor, massa frustracions, no hi ha res a fer, ens han esclafat les poques il·lusions que ens quedaven".

Només em vénen unes quantes preguntes :

- Les grans reserves de petroli que l'empresa Lukoil ha trobat a la costa del país, de les quals en té la concessió d'explotació, les explotarà en un futur ?
- Per què els pro-Ouattara han alliberat i armat amb fusells els presoners d'Abidjan i al cap de dos dies l'exèrcit francès i les Nacions Unides bombardejaven els dipòsits d'armament del govern perquè deien que els pro-Gbagbo les utilitzaven per robar i matar la població civil ? Voleu dir que milers de presoners armats han decidit deixar les armes i anar-se'n pacíficament cap a casa ?
- Tirarà endavant el projecte del govern Gbagbo de convertir el port d'Abidjan (el més important d'Àfrica de l'Oest) en un port obert al comerç amb potències emergents com Xina, Rússia, Brasil, Índia, etc. ?
- Per què el que sempre havien sigut les forces rebels i després les forces noves (forces nouvelles), el mateix dilluns que comencen l'avenç mortal cap a Abidjan ja es diuen Forces Republicanes ?

- Per què, en nom de la protecció de la població civil, França i l'ONU ataquen les forces governamentals, lleials a Gbagbo, i protegeixen l'exèrcit republicà, quan són aquests els qui han comès més atrocitats i mortaldats, reconegut per la pròpia ONU ?

- Com pot ser que les Nacions Unides reconeixin que només hi ha hagut un miler de morts i en canvi es parli d'una crisi humanitària de més d'un milió de refugiats i desplaçats, i més tenint en compte que no es pot sortir d'Abidjan, on en teoria hi ha els combats més ferotges ?

Tant de bo m'equivoqui, però a partir de diumenge dia 10, si no abans, veurem per televisió les dramàtiques escenes de milions de refugiats fugint de l'infern d'Abidjan amb farcells al cap en direcció a qualsevol lloc on no els matin. I potser la "comunitat internacional" tindrà la supèrbia de dir que són els criminals pro-Gbagbo.

Lluís Pinyot i Plans
5 d'abril del 2011